

איתי מק, עו"ד
Eitay Mack, Advocate
ایتای مک، محام

מרכז כלל, משרד 745, רח' יפו 97, ירושלים ■ טל' 02-5877766, פקס 02-5877744
Clal Center, Office 745, 97 Yaffo St., Jerusalem ■ Tel 02-5877766, Fax 02-5877744
eitaymack@gmail.com

יום שני 30 מרץ 2015

לכבוד אסנת מנדל, עו"ד מנהלת מחלקת בג"צים טל': 02-6466590 פקס: 02-6467011	לכבוד יהודה וינשטיין, עו"ד היועץ המשפטי לממשלה טל': 02-6466521 פקס: 02-6467001	לכבוד מר ניר ברקת ראש עיריית י-ם טל': 02-6297998 פקס: 02-6296014	לכבוד משה (צייקו) אדרי, ניצב מפקד מחוז ירושלים משטרת ישראל טל': 02-5391111 פקס: 02-5898988
---	---	--	---

שלום רב,

הנדון: דרישה למנוע את מעבר מצעד "ריקוד הדגלים" ברובע המוסלמי בעיר העתיקה

1. פנייה דחופה זו נשלחת בשם עמותת "עיר עמים", בשם "הישיבה החילונית בירושלים" ובשם תושבי הרובע המוסלמי.
2. "עיר עמים" היא עמותה ישראלית בלתי-מפלגתית העוסקת במורכבות החיים בירושלים ובמגמה שירושלים תהיה עיר תקינה ושוויונית. "עיר עמים" מעמידה בראש מעייניה את ירושלים כעיר הוגנת בה חולקים שני העמים, הישראלי והפלסטיני, עיר הדואגת לרווחתם ולכבודם של כל תושביה על קודשיהם ונכסיהם ההיסטוריים והתרבותיים.
3. "הישיבה החילונית בירושלים" הינה מחלקה בארגון בינ"ה (בית יוצר נשמת העם) והינה מוסד חינוכי תרבותי, הדוגל בערכי לימוד והיכרות עם תרבויות המקום. במסגרת הישיבה לומדים צעירים וצעירות מכל הארץ, בתכנית בת ארבעה חודשים. במסגרת התוכנית הם לומדים על התרבות היהודית והירושלמית, ועורכים אירועים ופעילויות במרחב הציבורי. הישיבה החילונית מאמינה בחיים רב-תרבותיים בירושלים, מתוך שיתוף וחיזוק הזהויות, ויחסי שכנות טובים.
4. לגישתה של הישיבה החילונית אופן עריכת המצעד אינו תואם את רוח התרבות היהודית ומסורתה ארוכת השנים.
5. בפתח הפנייה, אבהיר כי מרשיי מוצאים חשיבות עליונה בהגנה על חופש הביטוי והמחאה, ולכן על אף המראות הקשים שהינם מנת חלקו של מצעד "ריקוד הדגלים" כולו בירושלים ובעיר העתיקה, בעת הזו הם מבקשים אך להגביל את תוואי המצעד כך שלא יעבור השנה ברובע המוסלמי, זאת כחלק מהפקת לקחים מן האירועים החמורים שנתרחשו בשנים הקודמות.
6. מרשיי סבורים כי דווקא השנה, לנוכח עליית המדרגה בפשיעה הלאומנית היהודית ושטף האלימות כלפי האוכלוסייה הפלסטינית בירושלים, מאז הקיץ האחרון, אין מקום להעמיד את תושבי הרובע המוסלמי בסיכון מצד גורמים קיצוניים שעלולים לנצל לרעה את המצעד.
7. כפי שיפורט להלן, המציאות בשנים האחרונות הוכיחה כי כדי לקיים את מצעד "ריקוד הדגלים" ברובע המוסלמי, לא מבוצעים איזונים בין חירות הביטוי וההפגנה של המפגינים לבין זכויות

התושבים, אלא מבוצעת רמיסה מוחלטת של זכויות התושבים והסוחרים הפלסטיניים. אין מדובר בהגבלת חופש התנועה בלבד, אלא קיום המצעד ברובע המוסלמי דורש מהתושבים להתבצר בבתיהם כדי להגן על נפשותיהם.

8. יודגש, כי אף במשטרת ישראל היו שסברו בעבר כי אין מקום לאפשר את הצעידה ברובע המוסלמי. כך, בשנת 2010 המשטרה הודיעה למארגני המצעד שהמפגינים לא יוכלו לעבור דרך שער האריות ושער שכס, תוך הבהרה שלא התקבלה כל הנחיה מהדרג המדיני לגבי מסלול הצעדה, וכי החלטה זו התקבלה בעקבות ההתקפות שבוצעו בצעדה בשנה הקודמת במזרח ירושלים (<http://www.mako.co.il/news-israel/education/Article-7fe24d085704821004.htm>); בשנת 2012, המשטרה הודיעה תחילה למארגנים כי הצעדה תוכל לעבור דרך שער יפו בלבד. לאחר שהמארגנים פרסמו כי המשטרה מעודדת את חלוקת ירושלים ומחנכת את בני הנוער "שמקום היהודים במערב העיר ולא במזרח", המשטרה חזרה בה והודיעה כי הצעדה תוכל לעבור גם ברובע המוסלמי (<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1708867>).

9. כידוע, מצעד "ריקוד הדגלים" אינו אירוע של שירה וריקודים בלבד וגם אינו ריקוד המעוגן במסורת ובדת היהודית. מדובר במחאה פוליטית שנועדה לציין את חידוש הריבונות היהודית על מזרח ירושלים בעקבות מלחמת ששת הימים, אשר יוזמיה במקור היו אנשים שפעלו במסגרת "גוש אמונים".

10. מתייעוד מצולם רב שנאסף על ידי מרשיי ואחרים, החל משנת 2010, עולה כי חלק מהמפגינים מנצלים את המצעד ואת חסות האבטחה של משטרת ישראל, כדי להשתלח בתושבים והסוחרים הפלסטיניים ולהלך עליהם אימים, לעבור עבירות הסתה, ואף לפעול באלימות פיזית כלפי התושבים ורכושם. חשוב להדגיש כי אין מדובר בקומץ או באנשים בודדים, אלא לכל הפחות במאות רבות מהמפגינים בכל שנה (ראו למשל צילומים מהאלימות במצעד בשנת 2014: <https://www.youtube.com/watch?v=rpzngyNVaUM>).

11. כך תיאר תלמיד שיבת ההסדר 'אורות שאול' את חוויותיו מהמצעד בשנת 2009, במאמר עם הכותרת "להניף את דגל השלום ולא את דגל האלימות":

"לפני כשנתיים, מבלי שהתכוונה, הפכה אישה מוסלמית לחלק בלתי נפרד מיום ירושלים שלי. אני מניח שגם היא הייתה מעדיפה לא לזכות בכבוד המפוקפק הזה, אך פרצופה המבוהל ועיניה המבולבלות יישארו עמי שנים רבות. פרצוף שרואים רק כאשר חבורה של 50 נערים בוגרים, בני דעת, סביר להניח, רוקדים סביבה בשמחה ובצהלה. באון ובעוז, ושרים בתקיפות שלא משאירה מקום לשני פנים את כל פניני הסכסוך הישראלי-פלסטיני: "מוות לערבים", "איטבח אל-ערב", "שיישרף לך הבית" ו"מוות לשמאלנים" הם רק חלק מרפרטואר עשיר לו זכיתי להיחשף. אבל העיניים של אותה אישה הם כלום לעומת עיני הנערים, הנוצצות, הבהקות מלאומנות ומשנאה.

(<http://www.ypt.co.il/show.asp?id=52092>)

12. מדי שנה, אלימות המפגינים חמורה במיוחד באזור שער שכס ובמסלול הצעידה ברובע המוסלמי. אלימות המפגינים במצעד כוללת אלימות מילולית (קריאות המוניות של "מוות לערבים", "איטבח אל ערב", "מוות לשמאלנים", "ייבנה המקדש/יישרף המסגד", "תקשיבו טוב יא

ערבים/ אנחנו סולחות לא רוצים/ והפזמון הוא כבר מוכר/ שיישרף לכם הכפר", "מוחמד מת/ מוחמד מת", "נקום אחת משתי עיני מפלסטיין/ ימח שמם", ועוד), ואלומות פיזית (בין היתר, יריקות, דחיפות, זריקת חפצים, דפיקה על דלתות בתים וחנויות, ועוד). ההסתה והגזענות גם מתבטאות בחולצות אותן לובשים חלק מהמפגינים (בין היתר, "יהודים אוהבים יהודים", איור של כיפת הסלע ומתחתיו כיתוב "מפריע לך שזה על החולצה?") ובהדבקת מדבקות "כהנא צדק" על החולצות.

13. במהלך השנים האחרונות, מרשתי "עיר עמים" ונציגיה חזרו ופנו לגורמים הרלוונטיים ברשויות החוק, בדרישה שתוגבר אכיפת החוק במצעד ויעשו כל המאמצים על מנת למנוע עבירות ולמיצוי הדין עם העבריינים. למרבה הצער, מהתיעוד הרב שברשות מרשיי עולה אוזלת היד של משטרת ישראל באכיפת החוק במצעד.

14. מצפייה בתיעוד המצולם הרב שהצטבר, ברורה שיטת הפעולה הפסולה של המשטרה להתמודדות עם אלימות ואיום המפגינים – "ניקוי" (זו המילה שמפקדי המשטרה תועדו משתמשים בה) סמטאות הרובע מן התושבים והסוחרים הפלסטיניים לקראת הגעת המפגינים היהודים, והפיכתם "לסטרייליים" מפלסטיניים.

15. על פי הפרסומים בתקשורת, המשטרה חילקה בשנים הקודמות הנחיות בקרב תושבי וסוחרי הרובע המוסלמי והרובע הנוצרי, המורות לתושבים ולסוחרים לסגור את חנויותיהם ולהישאר בבתייהם החל משעה לפני בוא המצעד ועד לסיומו; הדרישה מהתושבים להתבצר בבתייהם כדי להגן על נפשותיהם ולאפשר את המצעד, רומסת את זכויות האדם והאזרח הבסיסיות ביותר שלהם.

16. מהתיעוד המצולם הרב, מובן כי "ניקוי" מסלול הצעידה מפלסטיניים מתבצע במספר שלבים:

בשלב הראשון, מוגברת נוכחות השוטרים באזור שער שכס והרובע המוסלמי.

בשלב השני, מוגבלת כניסת התושבים הפלסטיניים מבחוץ לאזור שער שכס והרובע המוסלמי, כאשר מוקמים מחסומים "במעטפת" (למשל, בחיבורים בין רח' סולטן סלימאן לרחובות צאלח א-דין ודרך שכס). תוך שימוש גם בפרשים (בצילום וידיאו משנת 2014 תועד מפגין אומר "אולי הסוסים יתחילו להעיף ערבים").

בשלב השלישי, השוטרים מתחילים "לדלל" החוצה מאזור הרובע המוסלמי ורחבת שער שכס את התושבים הפלסטיניים המעוניינים לצאת משם ו/או שאינם גרים שם ו/או שסתם מבוהלים מנוכחות המשטרה והמפגינים. בשלב זה, השוטרים גם מפנים אנשים המזוהים על ידיהם "כשמאלנים", אף אם הם נושאים מצלמות ועוסקים בתיעוד המתרחש בלבד. פלסטיניים אשר מנסים להפגין בשער שכס בצורה לא אלימה נגד המצעד מגורשים במכות ורימוני הלם מהאזור.

בשלב הרביעי, השוטרים מתחילים בכוחות עצמם (ללא מחסומים פיזיים) ללוסת ולהגביל את התנועה של התושבים הפלסטיניים המקומיים בין סמטאות הרובע המוסלמי, ולאפשר מעבר מבוקר משני צידי רח' הגיא המרכזי. הפיקוח על התנועה עדיין לא מלא ומסודר, כאשר ההגבלות והעיכוב בעיקר מופעלים על גברים.

בשלב החמישי, השוטרים מקימים מחסומים פיזיים (מחסומי ברזל) בתוך הרובע אשר מבתרים אותו, ומורים לבעלי החנויות לסגור את עסקיהם (ישנו תיעוד של מפקד משטרה אשר הקציב לבעל חנות 4 דק' לסגירתה(!)). השוטרים "מנקים" את המסלול בו אמורים לעבור המפגינים מהתושבים הפלסטיניים המקומיים. בשלב זה, מדי פעם השוטרים מאפשרים חציה מפוקחת ומרוכזת של רח' הגיא (כאשר נוצרה הצטברות של תושבים הממתנינים במחסומים בסמטאות

המתחברות אליו), אך אינם מאפשרים תנועה של התושבים הפלסטיניים ברח' הגיא עצמו. מעבר התושבים המפוקח מתאפשר רק בסנכרון עם מעבר קבוצות קטנות של מפגינים או מפגינים בודדים הצועדים לכיוון הכותל. גם הרחובות המובילים לשער שכם ושער הפרחים נחסמים לתנועת פלסטינים. שוטרים מציבים מחסומי ברזל ומונעים ממאות פלסטינים השואפים לחזור לבתיהם מלהיכנס אל העיר העתיקה. הרחובות החסומים כוללים הן את הרחובות שבין התחנה המרכזית של מזרח ירושלים לשער שכם והן את רחוב צלאח א-דין שהוא הרחוב המסחרי הראשי של מזרח ירושלים.

בשלב השישי, השוטרים מבצעים "סגירה" מוחלטת לקראת הגעת הקבוצות הגדולות של המפגינים. השוטרים "מנקים" לחלוטין את מסלול הצעדה מהתושבים הפלסטיניים (שבמקרה עוד נותרו שם). בשלב זה, פלסטינים לא יכולים יותר לחצות את רח' הגיא. כל דלתות הבתים והחנויות נסגרות. כך יוצא שפלסטינים נאלצים להמתין בסמטאות העיר העתיקה מבלי שיוכלו להגיע לבתיהם או לכל יעד אחר שאליו הם מעוניינים להגיע. בכל שלבי "הניקוי", תנועת אנשים שאינם מזוהים על ידי השוטרים כפלסטינים או כ"שמאלנים" מתאפשרת בחופשיות.

17. "ניקוי" מסלול הצעדה ברובע המוסלמי מן התושבים הפלסטיניים המקומיים, מעיד כי למשטרה ברור היטב שפלסטיני שייקלע במקרה לרח' הגיא, בעת המצעד, עלול להיפגע מצד חלק מהמפגינים (ראו סרטון מהמצעד בשנת 2012, בו שוטרים הגנו בגופם על שלושה פעילי שמאל, אשר מפגינים קראו לעברם "מוות לשמאלנים" ו"מוות לערבים", ירקו עליהם, זרקו מקלות וניסו להסתער לעברם: <https://www.youtube.com/watch?v=Y9ZE1Pe0yel&feature=fvwp>).

18. אכן, ברחבי העיר ירושלים מתקיימים אירועים המוניים לאורך כל השנה, אשר מגבילים את תנועת התושבים המקומיים. כך למשל, מתקיימים "מרתון ירושלים" ו"מסע אופניים סובב ירושלים", בהם מוגבלת התנועה בצירים למשתתפים בלבד. ההבדל הוא ששם המשתתפים מוגדרים על פי פעילותם הפיזית (ריצה או רכיבת אופניים), ובענייננו התנועה מותרת בצירים על בסיס מוצא אתני-לאומי בלבד. כידוע, הגבלת תנועה על בסיס אתני-לאומי בלבד, אינה קבילה במדינה דמוקרטית.

19. חשוב לציין, כי מהתיעוד המצולם עולה שהשוטרים לא בדקו את תעודות הזהות של המפגינים במצעד "ריקוד הדגלים" או סימנו אותם באופן כלשהו (כפי שנותנים צמידים ורודים למשתתפים במצעד הגאווה). הסינון של השוטרים נעשה על בסיס סטריאוטיפים בלבד. השוטרים התיירו לצעוד במסלול הצעדה ברובע המוסלמי רק למפגינים אשר זוהו על ידיהם באופן סטריאוטיפי (מבחינת מראם החיצוני, סממנים חיצוניים יהודיים דתיים אורתודוכסים, לבושם, החזקת דגלי ישראל, אמירותיהם וכדומה), כיהודים מצד ימין של המפה הפוליטית. למעשה, אם התושבים הפלסטיניים או "השמאלנים" היו חובשים כיפה ולובשים חולצות לבנות, סביר שהם היו יכולים לנוע באופן חופשי וללא קושי ברח' הגיא. ולחלופין, אם הייתה אובדת הכיפה לתלמיד ישיבה, הוא עלול היה למצוא את עצמו נדחף בכוח ע"י השוטרים מאחורי המחסום, יחד עם הפלסטינים.

20. לדעת מרשיי, אוזלת היד אינה נובעת רק מחוסר מוטיבציה של השוטרים לאכוף את החוק על המפגינים ומחוסר הבנה של חובתם החוקית להבטיח את זכויות התושבים הפלסטיניים המקומיים, אלא גם מהתנאים הייחודיים של הרובע המוסלמי – מדובר ברובע עתיק, אשר אף רח' הגיא המרווח יחסית, רוחבו אינו עולה בחלקיו הרחבים על מטרים ספורים. אין ברח' הגיא מדרכה ובחלקים ניכרים ממנו מדובר בסמטה של ממש. הכניסות לבתי התושבים ולבתי העסק

צמודות ופונות לעבר עוברי האורח ברחוב. לכן, אין אפשרות למקם מחסומי ברזל שיפרידו בין המפגינים הצועדים לבין בתי התושבים, כך שתתאפשר תנועה חופשית ובטוחה של התושבים בצידי הרחוב (כפי שלמשל נעשה ברחוב עמק רפאים בעת המרתון, או ברח' רמב"ן בעת מצעד הגאווה); השוטרים אינם יכולים להתמקם באופן רצוף לאורך כל מסלול הצעידה ברובע כדי לפקח על המפגינים, אלא רק בקטעים בהם יש יותר מרווח (למשל, באזור האכסניה האוסטרית), או בפתחי בתים. בנסיבות אלה, יכולת השוטרים להשתלט בזמן אמת על מפגינים שמתפרעים ומפרים את החוק מוגבלת (בתיעוד המצולם, פעולת השוטרים מסתכמת בעיקר בכיוון ובזירוז זרימת המפגינים לעבר הכותל, ולא פעם שוטרים נראים נבלעים בין ההמונים).

21. לא למותר לציין, כיצד נראים בעולם הצילומים של רחובות הפתוחים לתנועת יהודים בלבד, בעוד הפלסטינים עומדים מאחורי המחסומים, ומפגינים יהודים דתיים אשר קוראים "מוות לערבים" ו"מוחמד מת" זוכים לליווי בידי כוחות משטרה חמושים. מן הסתם, המצעד לא נראה כחגיגה לדמוקרטיה ולחופש הביטוי, אלא כהפגנת כוח של אדונים על חוטבי העצים ושואבי המים.

22. לאור כל המתואר לעיל והניסיון המר בשנים האחרונות אשר מוכר לכם היטב, ברור כי הפגיעה הדרושה בזכויות התושבים והסוחרים ברובע המוסלמי, כדי לקיים את המצעד בו, חורגת באופן חריף מן המותר לפי פסיקת בג"צ. אין למארגני המצעד ולמשטרת ישראל כל בסיס חוקי לדרוש מהתושבים ומהסוחרים להתבצר בבתיהם עד שתחלוף הסערה, ולהסכים "מרצון" כל שנה מחדש לספוג את האלימות הפיזית והמילולית מצד המפגינים.

23. הפגיעה הדרושה בזכויות התושבים והסוחרים ברובע המוסלמי, במיוחד לא מוצדקת מאחר שקיימים מסלולים נוספים אפשריים להגעת המפגינים לכותל המערבי. ככל שהמארגנים טוענים כי מעבר הצועדים דרך שער שכם דרוש כדי להקפיד על הפרדה בין המינים, הרי שבנוסף על שאלת עצם חוקיות ההפרדה על רקע מין במרחב הציבורי, אין לטענה זו כל בסיס במציאות: מהתיעוד המצולם הרב בשנים האחרונות עולה כי אף אם מרבית המפגינים ברובע המוסלמי הינם בנים, נערות ונשים רבות צועדות שם.

24. לכן, נבקשכם לא להיכנע ללחצים פוליטיים ולהורות כי המצעד לא יעבור השנה ברובע המוסלמי.

25. בשל קוצר הזמנים, נודה להתייחסותם לבקשתנו עד ליום 16.4.2015 בשעה 12:00. ככל שלא יתקבל מענה חיובי או רציני לבקשתנו, נשקול להגיש עתירה דחופה לבג"צ ללא התראה נוספת.

בכבוד רב,
איתי מק, עו"ד